

กิตกรรม

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

เทศน์พระ วันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจนะ อากาศร้อนมาก อากาศร้อนๆ ทำให้จิตใจร้อนๆ อากาศร้อนมาก เห็นไหม วันคืน ล่วงไปๆ บัดนี้ทำอะไรอยู่ นี่เราบวชมา บวชมาในพุทธศาสนา บวชมาเป็นพระ พระนี่เป็นผู้สุก ผู้ เห็นภัยในวัฏสงสาร ถ้าเห็นภัยในวัฏสงสาร โลกเขาก็ร้อน เราก็อร้อน แต่คนละหน้าที่ โลกเขาร้อน นะ ร้อนแล้วเขายังต้องพยายามปากกัดตีนถีบเพื่อหาดำรงชีวิต

ของเรานะ เราก็อร้อน แต่เราร้อน นี่เวลาเราภิกขาจารเลี้ยงชีพด้วยป्लीแข็ง อยากรู้แล้วแต่ ถ้าเรายังมีกำลังอยู่ เราออกบิณฑบาตอยู่ เราจะเลี้ยงชีวิตเราได้ แต่ทางโลกเวลาเขาร้อนนะ เวลาเขา ตกงาน เขาไม่มีงานทำ เขาทำอะไรล่ะ? เขาก็ไปหาสวัสดิการ นี่สวัสดิการความเป็นอยู่ชีวิตของเขา เห็นไหม โลกนี้มีความเมตตาต่อกัน ให้ช่วยเหลือเพื่อแผ่ต่อกัน สิ่งที่ช่วยเหลือเพื่อแผ่ต่อกันเพื่อความเห็นอกเห็นใจกัน ใจเขา ใจเรา เห็นไหม แต่เวลาเราประพฤติปฏิบัติ ใจของเรา

เวลาใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมไปแล้วเป็นพระอรหันต์ นี่เป็น ธรรมชาติ วิมุตติสุข มีความสุขอยู่โดยสังขะ ไม่มีสิ่งใดเข้าไปเจือปนสิ่งนั้นเลย แต่ใจของเราละ เห็นไหม ใจเขา ใจเรา ใจของครูบาอาจารย์ของเราท่านมีหลักมีเกณฑ์ของท่าน ท่านรักษาใจของท่านได้ เห็นไหม อยู่เพื่อรอเวลา อยู่เพื่อรอเวลา สอุปาทิเสสนิพพาน คือสิ้นกิเลสไปแล้ว “ถ้าสิ้น กิเลสไปแล้วก็รีบๆ ตายซะสิ จะได้ไปอยู่วิมุตติได้สบายใจ”...นี่สอุปาทิเสสนิพพาน คือส่วนที่มี เหลือเศษอยู่ ยังมีธาตุ ๔ และขันธ ๕ เป็นภาระหน้าที่ดูแลอยู่ แต่เวลาอนุปปาทิเสสนิพพาน จบ

“ถ้าจบอย่างนั้น แล้วทำไมไม่รีบๆ ตายไปล่ะ”

นี่คำว่าตายหรืออยู่ นั้นมันเป็นเรื่องสมมุติบัญญัติ สมมุติว่ามีหรือไม่มี แต่เวลาท่านสิ้น กิเลสไปแล้ว เห็นไหม มันจบไปตั้งแต่วันที่กิเลสตาย จะอยู่หรือจะตายมีค่าเท่ากัน เท่ากันเพราะมัน เสมอภาคกัน นี่พระอรหันต์ที่มีชีวิตอยู่ก็เป็นพระอรหันต์ พระอรหันต์ที่ตายไปแล้วก็เป็นพระ

อรหัตต์ ในเมื่อตายกับอยู่มันเหมือนกัน มันมีค่าเท่ากัน มันจะไปทำอะไรให้มีคุณค่ามากกว่ากันล่ะ มันก็ไม่เสมอภาคนะสิ

ถ้ามันเสมอภาค เห็นใหม่ ใจรุ่มๆ ของท่านกับใจที่เราร้อนของเรา ถ้าใจที่เราร้อนของเรา เราจะต้องหาหลักหาเกณฑ์ของเรา เราบวชมาเพื่อสังฆกรรมอันนี้ เรามาประพฤติปฏิบัติก็เพื่อสังฆกรรมอันนี้ แล้วสังฆกรรมอันนี้มันจะหามาได้อย่างไรล่ะ ถ้ามันจะหามาจะ ถ้าหามา มันก็สมมุติใจ ถ้าหามาอยู่ มันก็จะเป็นความจริงได้อย่างไร ถ้าไม่เป็นความจริง เราไม่แสวงหา เราจะได้สิ่งใดมา

สิ่งใด ทรัพย์สมบัติทางโลกเขายังต้องมีการกระทำของเขา มา เขาก็จะเป็นทรัพย์สมบัติของเขา ถ้ามันจะมีปัญญาขึ้นมาก็ต้องมีการศึกษาขึ้นมา เขาก็มีปัญญาของเขา แล้วเวลาเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยความเป็นโลกๆ ปริยัติ นี่ศึกษาด้วยธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราก็ศึกษามา เราก็มีความรู้ของเรา นี่ความรู้ของเรา เห็นใหม่

สอุปาทิเสสนิพพาน เศษส่วนที่มันเหลือทิ้งแล้ว สิ่งที่เหลือทิ้งแล้วเป็นภาระหน้าที่ มันไม่มีกิเลสหรอก มันไม่มีกิเลสเพราะอะไร เพราะชำระล้างกิเลสในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสิ้นไปแล้ว มันหมดกิเลส แต่ของเรา ใจของเราเราร้อน ใจของเรามีวิชา ใจของเรามีความไม่เข้าใจ เราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาเพราะใจเรามีกิเลส พอใจเรามีกิเลส เราศึกษาสิ่งใดมา เราก็ยึดว่าเรารู้เราเห็นของเรา นี่มันเป็นกิเลส ถ้ามันเป็นกิเลสนะ ศึกษาธรรมพระพุทธเจ้ามาก็ศึกษามาด้วยกิเลสไป

ถ้าเป็นกิเลส เห็นใหม่ ศึกษามาแล้ว นี่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ความรู้สึกนึกคิด ความรู้สึกนึกคิด นี่เวลาส่งออก ธรรมชาติของจิต ธรรมชาติของธาตุรู้ ธรรมชาติของธาตุรู้คือพลังงาน พลังงาน คุณิ เวลาคนเขาเหม่อลอย เขาเหม่อลอย เขาพูดสิ่งใดเขาไม่รู้ไม่ได้เลย เพราะเขาเหม่อลอย แต่เวลาของเรานะ เวลาเราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา นี่คำว่า “เหม่อลอย” ใหม่ คำว่า “เหม่อลอย” เขาไม่รับรู้ขึ้นมา เราสื่อสารสิ่งใด เขาเข้าใจด้วยไม่ได้

แต่เวลาจิตของเรา เวลามันสววยอารมณ์ๆ สิ่งทีสววยอารมณ์ มันสววยอารมณ์มา มันถึงเป็นขั้น ๕ ขั้น ๕ สิ่งทีสววยอารมณ์มา อวิชามันส่งต่อมา พอส่งต่อมา ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ศึกษาด้วยกิเลสไป ศึกษาโดยยึดมั่นถือมั่นเป็นความเห็นของเราไป ถ้า

ความเห็นของเรา ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาศึกษาแล้วเป็นปัญญา ปัญญา พอเรารู้สึกนึกคิดของเราขึ้นมา นี่มันเป็นกิดธรรม

เรากิดธรรม เราคิดของเราเอง เราจินตนาการของเราเอง เราคิดของเรานะ แต่เราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา เห็นใหม่ สิ่งที่เราลอกเลียนแบบเขา เราลอกเลียนลักษณะของใครก็แล้วแต่ เพราะเขาต้องมีเจ้าของลักษณะของเขา เราถึงลอกเลียนแบบเขาได้ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา แล้วท่านวางธรรมวินัยไว้เป็นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเราศึกษาธรรมมา เราไปลอกเลียนแบบมา ลอกเลียนแบบมาแล้วเราคิดของเราขึ้นมาว่าให้เหมือนๆ มันไม่เหมือน เหมือนจะรู้แต่ไม่รู้

เหมือนจะรู้ละ ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเข้าใจหมดเลย เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรม ศึกษาในพระไตรปิฎกเข้าใจหมดเลย เข้าใจทะเลอุปโปรงหมดเลย เหมือนจะรู้ แต่ไม่รู้ เพราะความไม่รู้ ถึงทำให้เกิดความลังเลสงสัย ถ้าความลังเลสงสัย มันสืลัพตปรามาต มีการลูบๆ คลำๆ อยู่ มันจะเป็นธรรมขึ้นมาใหม่ นี่กิดธรรมมันเป็นอย่างนั้น กิดด้วยความลูบคลำ กิดธรรมด้วยความวิตกกังวล กิดธรรมด้วยความลังเลสงสัย กิดธรรมๆ ใจ แต่เวลาถ้ามีสติปัญญาขึ้นมา ปัญญาอบรมสมาธิ

ถ้ามีสติปัญญา สติปัญญา เห็นใหม่ ทำไม่ต้องมีสติปัญญาเพื่อเป็นปัญญาอบรมสมาธิอีกละ นี่เพราะเวลาเรากิดธรรม พอเรากิดธรรม ไม่มีสติปัญญา เราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ลักษณะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศึกษามานี้ลอกเลียนแบบมา นี่เวลาเรากิดธรรม เราตริ๊ก เราคิดของเราขึ้นมา เราจินตนาการของเราขึ้นมา เราวิตกวิจารณ์ของเราขึ้นมา นี่กิดธรรมๆ กิดธรรมมันก็เป็นโลกใจ เป็นโลกเพราะอะไร เพราะธรรมชาติที่รู้มันเสวยอารมณ์ ธรรมชาติที่รู้มันเสวยขั้นซ์ ถ้าธรรมชาติที่รู้เสวยขั้นซ์ ถ้ามันไม่เสวยขั้นซ์ มันจะมีสติปัญญาใหม่ ถ้ามันไม่เสวยขั้นซ์ มันจะมีความคิด ความปรุง ความแต่งใหม่

ความคิด ความปรุง ความแต่ง ความเทียบเคียง นั่นละเราคิดทั้งนั้นแหละ นี่กิดธรรม ถ้ามันกิดธรรมขึ้นมามันก็เป็นโลกใจ โลกเพราะอะไร โลกเพราะอวิชชาตัวคิด เพราะภวาสวะเป็นตัวคิด

เพราะเป็นโลกียปัญญา มันเป็นโลกียปัญญา ถ้ามันเป็นโลกียปัญญา ที่มันคิดธรรมออกไปมันก็ส่งออกไป แต่ถ้ามีสติปัญญาขึ้นมา ถ้ามันตามทันขึ้นมา

“ทำไมถึงต้องเป็นปัญญาอบรมสมาธิละ ศึกษาธรรมมา ปฏิบัติขึ้นมาที่เราศึกษามา เราประพฤติปฏิบัติมา เราก็มียปัญญาอยู่แล้ว ทำไมต้องเป็นปัญญาอบรมสมาธิอีกละ”

เพราะพอมันมีปัญญาอยู่แล้ว มันก็คิดธรรม มันก็เป็นความรู้สึกลึกซึ้ง เป็นความรู้สึกลึกซึ้ง ก็เป็นความรู้สึกลึกซึ้งของกิเลสใจ เป็นความรู้สึกลึกซึ้งของความพอใจของตัวใจ นี่คิดธรรมๆ คิดธรรมจบแล้วมันเหลืออะไร? คิดธรรมจบแล้วมันเหลือการลุ่มๆ คลำๆ เหลือความลังเลสงสัยใจ แต่ถ้ามันเป็นปัญญาอบรมสมาธิ นี่เรามีปัญญา ปัญญาอบรมสมาธิเพราะอะไร เพราะมีความรู้สึกลึกซึ้ง คิดธรรมๆ มีสติตามมันไป มีสติตามความคิดนี้ไป มีสติตามขั้น ๕ ไป

ขั้น ๕ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ นี่ขั้น ๕ ธาตุขั้นมันมีของมันตามความเป็นจริง นี่ความรู้สึกลึกซึ้งมันมีของมันตามความเป็นจริง นี่ความรู้สึกลึกซึ้งมันมีของมันตามความเป็นจริง แต่เราจับต้องไม่ได้ ความคิดเป็นเรา เราเป็นความคิด มันก็เป็นสัญญาอารมณ์ มันก็หลุดกระชากลากไป มันก็เป็นความรู้สึกลึกซึ้งของเรา ถ้ามีสติปัญญา นี่มีสติปัญญามันจับ ถ้ามันจับ จับความรู้สึกลึกซึ้ง นี่มันเป็นปัญญาอบรมสมาธิ เพราะความรู้สึกลึกซึ้ง รูป รส กลิ่น เสียงเป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร

ความรู้สึกลึกซึ้งมันรู้สึกลึกซึ้งในอะไร? มันก็นึกคิดในรูป รส กลิ่น เสียงนี่ รูป รส กลิ่น เสียงเป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร บ่วงของมารมันก็รัดคอตาย พวงดอกไม้แห่งมารมันก็ชักลากไป นี่คิดธรรมๆ คิดธรรมมันเป็นอย่างนี้ คิดธรรม มีความสดสังเวช มีความซาบซึ้ง นี่คิดธรรม คิดธรรมมันก็โลกๆ ทั้งนั้นแหละ แต่ถ้ามีสติปัญญานะ เพราะคิดธรรม มีสติปัญญา คิดธรรม ธรรมนี้ธรรมของใคร ธรรมนี้คิดแล้วคิดเล่า เหมือนอาหารเลย เราบิณฑบาตมาได้ข้าวทุกวัน พื้นฐานก็คือข้าว เขาจะใส่อาหารมาบ้างก็เรื่องของเขา แต่บิณฑบาตมาได้ข้าวทุกวันแหละ ถ้าบิณฑบาตมันต้องได้ข้าวมา เว้นไว้แต่วันไหนไม่บิณฑบาต ไม่บิณฑบาตมันก็ไม่ต้องทำสิ่งใดเลย

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าลองคิดธรรม ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คิดอยู่แล้ว มันมีของมันอยู่แล้ว ถ้ามีอยู่แล้ว นี่ขั้น ๕ แล้วขั้น ๕ สิ่งที่ได้มา ได้ข้าวมาทำอะไร? ได้ข้าวมาดำรงชีวิต เราคิดธรรมมา คิดธรรมมาได้อะไรมา? ได้ความเดือดร้อนใจ ได้ความสงสัยใจ ได้การลุ่มๆ คลำๆ มาใจ นี่คิดธรรม ถ้ามีสติขึ้นมา เห็นไหม สิ่งนี้ขั้น ๕ จับมันได้ พิจารณามันได้

พิจารณามันได้ สิ่งนี้มันให้โทษตลอดเวลา มันให้ความเร่าร้อนมานะ มันให้อะไรเรามาบ้าง นี่มันคิดไปแล้วมันตกผลึกเหลือสิ่งใดเป็นกากไว้ในหัวใจบ้างละ

สิ่งที่มันตกผลึกอยู่นี้ กากของหัวใจที่มันทิ้งไว้เนี่ย มันได้อะไรบ้าง? ก็ได้ต่างๆ ใจ ได้ความล้งเลงสยงใจ แต่ถ้ามีสติปัญญา เห็นใหม่ เวลาพิจารณาของเรา อารมณ์ความรู้สึกนึกคิดอย่างนี้ สิ่งที่เป็นอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดมันให้สิ่งใด? มันให้ความเร่าร้อนเรามา ถ้าเรามีสติปัญญา นี่ปัญญาอบรมสมาธิ

บอกว่า “ทำไมต้องมีสติปัญญา ก็เราศึกษาก็มีปัญญาแล้ว ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตรรกะตรีกเอนี่ก็มีปัญญาแล้ว”...นี่โลกียปัญญา ปัญญาของกิเลส โดยสัญชาตญาณของมันมี โดยสามัญสำนึกทุกคนมีอย่างนี้ ถ้ามีอย่างนี้ นี่มันเป็นโลกส่งออกไป แต่ถ้ามีสติปัญญา มันจะทวนกระแสใจ ถ้ามีสติปัญญา มันจับได้ จับความรู้สึกนึกคิดได้ คิดออกไปทำไม ถ้าคิดออกไปมันก็เป็นการลูบๆ คลำๆ เป็นความล้งเลงสยงออกไป แต่ถ้ามีสติปัญญา มันจับได้ มันจะทวนกระแสกลับมากลับมา นี่อะไร นี่ความรู้สึกนึกคิด สิ่งที่เกิดอยู่ทุกวันนี้ สิ่งที่ทำอยู่นี้ มันคืออะไร

มันเป็นสัญชาตญาณ มันเป็นสมบัติของธาตุ ๔ และจันท์ ๕ มันเป็นสมบัติของมนุษย์ มันมีของมันอยู่อย่างนี้ มันมีของมันอยู่อย่างนี้ แล้วเราก็ต้องมาอยู่อย่างนี้จนกว่าหมดอายุขัยไปนะ ตั้งแต่เกิดมาก็มีอย่างนี้ เพียงแต่ว่าชนชั้นใด ภาษาใด เขาก็สั่งสอนให้ลูกหลานเขาพูดภาษานั้น นี่ก็เหมือนกัน ความรู้สึกนึกคิดของเรา มันรู้ภาษาสิ่งใดมันก็คิดตามภาษาที่ตัวเองรู้ มันก็มีรสมีชาติ

นี่ใจ ตั้งแต่เกิดมาจนตาย เกิดมาจนตาย สัญชาตญาณของมนุษย์ สมบัติของมนุษย์ ความรู้สึกนึกคิดเป็นสมบัติของมนุษย์ แล้วก็ความรู้สึกนึกคิดอย่างนี้เราก็ไปตรีกในธรรม สมบัติของมนุษย์ใจ นี่คิดธรรมๆ แล้วพอคิดธรรมขึ้นมาเนี่ยเป็นคนดีใหม่ คนเขาดีนะ เวลาเขาตรีกในธรรม เขามีวัฒนธรรมของเขา เขามีความร่มเย็นของเขา ผู้เฒ่าผู้แก่เป็นหลักชัยของสังคมของหมู่บ้านใด หมู่บ้านใดมีความกระทบกระทั่งกัน ก็ให้ผู้เฒ่าผู้แก่เป็นคนตัดสินความถูกความผิด เพราะว่าเขามีประสบการณ์ชีวิต

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งทีความรู้สึกนึกคิดตั้งแต่ชีวิตของเราเลย เราก็คิดของเราอยู่อย่างนี้ ตั้งแต่เกิดมาจนตาย เราเป็นคนดีใหม่? ก็เป็นคนดี คืออย่างไรละ ดีของโลกใจ ดีในวิญญะใจ ถ้าดีในวิญญะแล้ว ถ้าเรามีสติปัญญา เห็นใหม่ นี่คิดธรรมๆ เป็นอย่างนี้ แต่ถ้าเรามีสติปัญญา มันจะวางธรรม วาง

อรณณ วาณลัญญาอรณณ ถ้ามันวาณลัญญาอรณณ นีมันปลอยขันธเข้ามา พอปลอยขันธเข้ามา เป็นพลังงาน เป็นขณิกสมาธิ อุภาจรสมาธิ อัปนาสมาธิ ถ้ามันเป็นอย่างนั้น มันจะเป็นข้อเท็จจริงของมัน ถ้ามันเป็นข้อเท็จจริงของมัน มันมีความได้เสียบของมัน มันมีความเป็นจริงของมัน มันมีความเป็นจริงของมัน มันก็รู้เท่า รู้ทัน นีมันจะเป็นสัจจะแล้วนะ มันไม่ใช่กิณกรรม

กิณกรรมคือคิดเอง คิดเอง คิดแล้วนินตนาการของเราไป แต่ถ้ามันเป็นสัจจะความจริง ใครคิดไม่ได้ ใครคิดให้เป็นไม่ได้ แต่ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ มันเป็นเกลือบมเกลือบ มันเป็นการเอาความรู้สึกนึกคิดได้ความรู้สึกนึกคิด เอาสัญชาตญาณของมนุษย์ สิ่งที่มีอยู่ได้เข้าไปให้มันวางใจได้ ถ้ามันวางของมัน นีมันเป็นเกลือบมเกลือบ หนามยอกเอาหนามบ่ง พอหนามบ่งไปก็เอาขันธบงขันธ เอาความรู้สึกนึกคิดย้อนกลับมันไป

ถ้าเอาความรู้สึกนึกคิดย้อนกลับ ย้อนความรู้สึกนึกคิดเข้าไป ถ้าความรู้สึกนึกคิดมันคืออะไรละ? มันมีความจริงของมัน แต่มันเป็นความละเอียดลึกซึ้ง ละเอียดลึกซึ้งจนปุณจนรู้ไม่ได้ ปุณจน ถ้ามันวาง ก็เป็นกัลยาณปุณจน ปุณจนคือคนหนา คนหนาคือสัญชาตญาณมันมีของมันอยู่ อย่างนี้ แล้วนแต่อำนาจวาสนาบารมีของคน คนที่สร้างอำนาจวาสนาบารมีมาละเอียดอ่อน เขาก็มีมารยาทสังคมาที่ดี คนที่หยาบกระด้าง แสดงออกไปก็โทสะ โมาหะ เขาคิดแล้วนแสดงออกไป นีมันอยู่ที่อำนาจวาสนา

แต่เวลาที่มีสติปัญญาขึ้นมา จะหยาบละเอียดอย่างไรก็แล้วนแต่ ถ้ามันปลอยวางขึ้นมา ก็เป็นขณิกสมาธิ อุภาจรสมาธิ อัปนาสมาธิ ถ้าเป็นสมาธิก็ได้พักผ่อนใจ ได้พักผ่อน ได้วางสัญญาอรณณขึ้นมาให้มันมีความร่มนเย็นเป็นสุขของเราขึ้นมา ถ้ามีความร่มนเย็นเป็นสุขขึ้นมา เวลาใช้ปัญญาขึ้นไป ถ้าจิตสงบแล้วนเวลาฝึกหัดใช้ มันเห็นต่างกัน

เวลาความรู้สึกนึกคิดของเรา เราไม่เห็นตัวตนของเรา เราไม่เห็นสิ่งใดเลย รู้แต่ว่าเป็นความคิดเรา รู้แต่ว่า กิณกรรมนีมันรู้แต่ว่า เป็นกองๆ เลย เรื่อนั้นเป็นเรื่อนั้น รูป รส กลิ่น เสียง เป็นอย่างนั้น ขันธเป็นอย่างนั้น สัจธรรมเป็นอย่างนั้น นีสักขาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารับรู้ไปหมด เข้าใจไปหมดเลย...มันเป็นตุ๊กตา

มันเป็นตุ๊กตา เราสมมุติสิ่งใดขึ้นมาก็ได้ ถ้าตุ๊กตา ตุ๊กตาเป็นอย่างไรก็ได้ เราตั้งตุ๊กตาขึ้นมาแล้วนก็ว่าเป็นอย่างนั้นๆ แล้วนเป็นจริงไหม? มันไม่เป็นจริงเลย แต่ถ้าจิตเราสงบแล้วนมันจับต้องของมันได้ มันไม่ใช่ตุ๊กตาคะ เวลามันจับได้ มันตื่นตื่นมาก เวลาเราเห็นกายเราตามความเป็นจริง

โอย! มันขนพองสยองเกล้า นี่มันขนพองสยองเกล้าเพราะอะไรล่ะ เพราะมันไม่มีใครเคยเห็นใช่ไหม

เวลาเราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม นี่ลิขิตลิขิตขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราก็ศึกษามา เราก็อ่านเราเข้าใจได้ นี่เวลาศึกษาธรรม คุณติ ใครศึกษาทางวิชาการใดก็แล้วแต่ เราศึกษามาแล้วเราก็รู้ทั้งนั้นแหละ เราศึกษาทางวิชาการของใครล่ะ ก็นักวิชาการเขาวางของเขาไว้ แล้วนี่คุณติ ผู้ที่ออกไปทำธุรกิจประสบความสำเร็จแล้วเขาก็มาเป็นอาจารย์พิเศษมาสอน มาบอกเทคนิค มาบอกวิธีการว่าโลกมันเจริญ วิชาการมันต่อยอดขึ้นไปตลอดเวลา

นี่ก็เหมือนกัน ที่เราศึกษาธรรม ศึกษาธรรมของใคร? ก็ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่มันศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ใช่ธรรมของเรา นี่พอธรรมของเรา เราศึกษาแล้วมันก็รู้แบบโลก รู้แบบโลก คืออารมณ์ก็เป็นเรา สรรพสิ่งก็เป็นเรา ทุกสิ่งเป็นเราหมดเลย เวลาจิตมันสงบระงับเข้ามา มันวางของมัน เวลามันจับกาย จับเวทนา จับจิต จับธรรมได้ตามความเป็นจริงของมัน เวลามันพิจารณาของมัน มันเป็นสมบัติ

สมบัติ เห็นไหม คุณติ เรามีการศึกษามา เราจบมา เราประกอบธุรกิจสิ่งใดขึ้นมา นี่ประกอบธุรกิจ เราจบมาทางวิชาการเดียวกัน แต่เราไปทำวิชาชีพแตกต่างกัน เห็นไหม ถ้าใครประสบความสำเร็จมา ทำอาชีพมา แล้วมีความมั่นคงขึ้นมา นี่เรามาเจอกัน เราคุยกัน มันก็ผลประโยชน์คือสิ่งตอบแทนเหมือนกัน

นี่ก็เหมือนกัน พิจารณากาย พิจารณาเวทนา พิจารณาจิต พิจารณาธรรม แล้วอยู่ที่วุฒิภาวะของใจ ใจของเรามีความหนักแน่นแค่ไหน จับสิ่งใด พิจารณาสิ่งใด เพราะสิ่งนี้มันเป็นปัจจุบันธรรม ถ้าปัจจุบันธรรมขึ้นมา เห็นไหม อย่างนี้ไม่ใช่กิดธรรม กิดธรรมคือคิดเป็นสัญญาอารมณ์ คิดของเรา คิดแบบโลกๆ แต่ถ้าสังขารมันเกิด สังขารมันเกิด มันจะมีเหตุมีผล มันมีมรรค นี่งานชอบ เพียรชอบ ระลึกชอบ สติชอบ ปัญญาชอบ ความชอบธรรมของมันเกิดขึ้น ถ้าความชอบธรรมเกิดขึ้น ใครเป็นคนทำ? จิตนี้เป็นคนทำ

พอจิตนี้เป็นคนทำ เห็นไหม คุณติ เวลาเกิดภาวนามยปัญญา ที่ว่าสิ่งที่ว่าปัญญาเกิดจากจิต ปัญญาเกิดจากจิต เขาบอกปัญญาเกิดจากสมอง ปัญญาเกิดจากสมองนี่สัญชาตญาณทั้งนั้นแหละ

สัญชาตญาณก็มีโนกรรม ถ้ามีมโนกรรม มีพลังงาน มโนกรรมขึ้นมา มโนกรรมนี้ความปรารถนาของใจ ความปรารถนาของใจ สิ่งที่เป็นความปรารถนาของใจมันก็เป็นความคิดที่ยังไม่ได้บังคับให้ร่างกายทำสิ่งใด

ถ้ามันต้องการการกระทำสิ่งใดนะ มันบังคับ นี่ต้องการอะไร อยากทำอะไรด้วยความเร็วของจิต นี่มือไม้ต่างๆ มันไปกับมัน สมอมันก็ควบคุมร่างกายนี้ แล้วเวลาคิดสิ่งใด มันหลังสารเห็นไหม คุณสิ เวลาที่มีความโกรธขึ้นมามันหลังสารอะไรออกมาจากร่างกาย นี่มันเป็นเรื่องกระบวนการ กระบวนการของทางเคมีในร่างกาย แต่ถ้าความรู้สึกนึกคิด ปัญญาเรากุมมัน มันลึกซึ้งกว่า ถ้าลึกซึ้งกว่า มันไป นี่ลึกซึ้งกว่าเพราะมันเป็นความรู้สึกนึกคิด มันเป็นปัญญาของจิต ถ้าเป็นปัญญาของจิต ถ้าปัญญาของจิตมันถึงเกิดเป็นมรรค ถ้าเป็นมรรคมันเกิดขึ้นมา มันเกิดขึ้นมาอย่างไร

มันเกิดขึ้นมา มันเกิดขึ้นมาจากความเป็นจริงนะ ถ้าความเป็นจริง นี่ถ้าความจริงเกิดขึ้น มันไม่ใช่คิดเอา ถ้ากิตติกรรมคือการคิดเอา คิดเอา พิจารณาเอา จินตนาการไป แต่ถ้าจินตนาการไปเริ่มต้นถ้ามีสติปัญญา มันเป็นปัญญาอบรมสมาธิ ถ้าปัญญาอบรมสมาธินี้คือพื้นฐานของการฝึกหัดพื้นฐานของจิต ก็เริ่มต้นจากต้นทุนจากจิตของเรา ต้นทุนจากความรู้สึกนึกคิดเรานี้

ความรู้สึกนึกคิดของเรา ถ้าเราไม่มีศาสนา ไม่มีธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในลัทธิต่างๆ เขาก็มีวิชาชีพของเขา แม้แต่เราสนใจในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ชาวพุทธเราก็ต้องมีการศึกษา ก็ต้องมีปัญญาเพื่อประกอบสัมมาอาชีพะ เพื่อต้องมีอาชีพ มีต่างๆ เพื่อความเจริญของสังคม เพื่อความเจริญ เพราะสังคมเขาเจริญด้วยปัญญา แต่ปัญญามันเป็นสุขตมยปัญญา ปัญญาคือจันทมยปัญญา ปัญญาทางวิทยาศาสตร์ ปัญญาของโลก แต่ถ้าเป็นปัญญาของธรรม ต้องวางสิ่งนั้นให้หมด ถ้าไม่วางสิ่งนั้นนะ ถ้าโลกียปัญญา มันไม่เกิดโลกุตตรปัญญา ถ้าโลกุตตรปัญญาคือภาวนามยปัญญา ถ้าภาวนามยปัญญา มันต้องวางให้ได้

แต่ทีนี้ถ้าเราศึกษาวิชาการทางโลกมา เราวางไม่ได้ เราเอาวิชาการทางโลกมาตริก ถ้ามีสติปัญญา ถ้ามี! มันเป็นปัญญาอบรมสมาธิ ถ้าไม่มี! เป็นการคิดกรรม ถ้าคิดกรรมมันก็เป็นโลกียะมันเป็นความคือด้านของจิต ถ้าจิตมันคือด้าน มันทะนงตน มันว่าสิ่งนั้นเป็นธรรม สิ่งนั้นเป็นธรรม มันก็ติดอยู่นั่นไง มันติดโดยกิเลส กิเลสมันพาจิตนี้ติด ติดธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อ่างอิงธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วตัวเองก็อนุโลมเอาว่าเป็นธรรมๆ นี่มัน

ติด มันติดเพราะความไม่เข้าใจ เพราะความไม่รู้ของมัน มันติด มันก็เลยว่กิตติธรรมๆ ใ กิตติธรรม เพราะมันติดธรรม

แต่ถ้าเรามีสติปัญญา เห็นไหม เราก็คิดมาพอแรงแล้ว เราก็ทำของเรามาตั้งแต่เริ่มต้นปฏิบัติ มา สัมลูกกลูกหลานมา ติดแน่นั้น ติดแน่นี้ ติดมาตลอด แต่ในปัจจุบัน ถ้ามันติดของมันใช่ไหม ถ้ามันติด ติดก็คือติด แต่แก้ไขนี้ทำอย่างไร

ถ้ามีสติปัญญา เห็นไหม เราทำความเข้าใจของเราเข้ามา ถ้าใจมันสงบเข้ามาได้ มันก็เป็นอิสระ ถ้าใจสงบเข้ามาไม่ได้ มันมีความรู้สึกนึกคิดอย่างนั้น มันก็ติดอยู่อย่างนั้น แล้วถ้าเราปฏิบัติขึ้นไป ในเมื่อมันคุ้นชินอย่างนั้นแล้วมันก็จะลงร่องนั้น ถ้าไม่เคยคิดเลย เราปฏิบัติไป มันก็จะตามข้อเท็จจริงนั้นว่าจิตสงบได้หรือสงบไม่ได้ ถ้าสงบแล้วจะออกฝึกหัดใช้ปัญญาอย่างไร ถ้าจิตคนสงบแล้วมันเสื่อมขึ้นมา เสื่อมแล้วสงบมันได้แค่นั้น มันก็อยู่ของมันแค่นั้น ถ้าใครจะพัฒนาขึ้นไป เพราะจิตมันสงบแล้วมันเสื่อม ถ้ามันเสื่อมแล้วพัฒนาขึ้นไป พอพัฒนาแล้วมันเสื่อมอีก เสื่อมอีก มันก็ต้องหาหนทาง หาทางแก้ไขเพื่อให้จิตนี้สงบระงับเข้าไป

ถ้าจิตสงบระงับเข้าไปได้ ฝึกหัดพยายามน้อมไปสู่กาย สู่เวทนา สู่จิต สู่ธรรม ถ้ามันเห็นตามความเป็นจริง เห็นไหม มันไม่ใช่กิตติธรรม มันเกิดขึ้น มันในปัจจุบัน มันเป็นสัจจะ มันเห็นซึ่งๆ หน้า ซึ่งๆ หน้า นี้ จกขุ อุทปาที นี้มันเกิดจักขุญาณ เกิดตาของใจ ถ้าใจมันเกิดมีตาขึ้นมา มันพิจารณาของมัน มันรู้มันเห็นของมัน จักขุญาณเกิดขึ้น แต่นี้มันตาเนื้อ ตาเนื้อ ตาคามารู้สึกนึกคิดของเรา

ถ้าเกิดจักขุญาณ เกิดจักขุญาณมันจะเกิดจากที่ไหน ถ้าจิตยังไม่สงบขึ้นมา จิตมันต้องสงบขึ้นมา มันถึงจะรู้จะเห็นของมันตามความเป็นจริง ถ้ารู้เห็นตามความเป็นจริง พอจักขุญาณเกิดขึ้น มันเกิดมรรค เกิดเหตุเกิดผลขึ้นมา มันพิจารณาของมันขึ้นไป มันเป็นความมหัสจรรย์ของจิตนะ จิตจะมีคุณค่าขึ้นมาทันทีเลย

คูลี มนุษย์เหมือนกัน เวลามนุษย์มาบวชเป็นพระ พระผู้มีสติ ผู้ที่เห็นภัยในวัฏสงสาร สังคมโลกเขายังให้อภัย สังคมโลกเขายังเคารพบูชา แล้วจิตของเราเป็นปฏุชน เวลาพิจารณาไป แล้ว จิตสงบแล้วเป็นกัลยาณปฏุชน เวลาจิตเราเป็นกัลยาณปฏุชน จิตมันออกไปจับกาย เวทนา จิต ธรรมได้ตามความเป็นจริง มันเป็นโสดาปัตติมรรค เห็นไหม มันจะเป็นมรรค ๔ ผล ๔ มรรค ๔ ผล ๔ บุคคล ๘ จำพวก นี้บุคคล ๘ จำพวก คือจิตใจดวงนี้มันเป็นบุคคลที่ ๑

บุคคลที่ ๑ โสคาปัตติมรรค

บุคคลที่ ๒ โสคาปัตติผล

สภิกขาคามิมรรค เป็นบุคคลที่ ๓

สภิกขาคามิผล เป็นบุคคลที่ ๔

อนาคามิมรรค เป็นบุคคลที่ ๕

อนาคามิผล เป็นบุคคลที่ ๖

อรหัตตมรรค เป็นบุคคลที่ ๗

อรหัตตผล เป็นบุคคลที่ ๘

มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ บุคคล ๘ จำพวก

ผู้ใดเห็นสมณะ เห็นใหม่ สมณะที่ ๑ สมณะที่ ๒ สมณะที่ ๓ สมณะที่ ๔ นี้เห็นสมณะเป็นมงคลอย่างยิ่ง แล้วผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต แล้วจิตใจเราปฏิบัติขึ้นมา จิตใจของเรามันรู้มันเห็นของมันขึ้นมา มันเห็นสมณะ เห็นใหม่ ผู้ใดเห็นธรรมผู้นั้นเห็นตถาคต แล้วจิตมันเป็นสมณะขึ้นมา เวลาภาวนาขึ้นมามันจะมหัศจรรย์ใจ มันมหัศจรรย์จากใจเราก่อน เวลามันจะวิเศษ มันวิเศษจากใจของเราเอง ถ้าใจของเราเองประพฤติปฏิบัติขึ้นมาตามความเป็นจริงขึ้นมา มันรู้มันเห็นของมัน มันจะมีธรรมของมันขึ้นมา

ถ้าจิตใจของเรายังลุ่มลुकคลุกคลานอยู่ เห็นใหม่ มนุษย์ก็คือมนุษย์ มนุษย์มาบวชเป็นพระ พอมนุษย์มาบวชเป็นพระ พระเป็นสมมุติสงฆ์ นี้เวลาบวชเป็นพระ เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ก็เป็นพระนี่แหละ ครูบาอาจารย์ของเราก็เป็นพระเหมือนเรานี้ ศีล ๒๒๑ เหมือนกัน แต่ครูบาอาจารย์ของท่านมีคุณธรรม ท่านมีหัวใจที่เป็นสมณะ หัวใจที่เป็นสมณะ เห็นใหม่ มโนกรรมของท่านมันเป็นสิ่งที่ดีงาม สิ่งที่ดีงามมันจะเกิดขึ้นมาได้อย่างไร สิ่งที่ดีงามจะเกิดขึ้นมาจากที่ไหน ถ้าเกิดว่าเราไม่ได้ฝึกฝนของเรา

ฉะนั้น เวลาบอกว่าสังฆธรรมๆ เวลาฝึกหัดค้นคว้า พิจารณาไป อย่างนี้มันก็เป็นสมมุตินะสิ อย่างนี้เกิดขึ้นจากการแสวงหา...ถ้าไม่แสวงหา สติปัญญามันมาจากไหน สติปัญญาโลกๆ ขนาด

สติปัญญาโลกๆ ทางวิชาการของเขา เขายังต้องทบทวน เขาทบทวนของเขา เขาฝึกหัดของเขา คุณใ
ใครจะฉลาดต้องเป็นนักอ่าน ถ้ายังอ่านมากเท่าไร ปัญญาถึงจินตนาการได้มากขึ้น มันจะมีปัญญา
มากขึ้น แม้แต่ปัญญาทางโลกเขายังต้องฝึกฝน เขาต้องค้นคว้าของเขา แล้วเวลาเราฝึกหัดของเรา
เราปฏิบัติของเรา ถ้าเราไม่ปฏิบัติของเรา มันจะเอาความจริงมาจากไหน

แล้วพอความจริงมันเกิดขึ้นมา เห็นไหม คุณ สุตมยปัญญา จินตมยปัญญามันก็เกิดขึ้นมา
โดยสัญชาตญาณ โดยความเป็นไปของโลกๆ ใครๆ ก็มีอยู่ เวลาเกิดภาวนามยปัญญาขึ้นมา เห็น
ไหม จักขุญาณเกิดขึ้น ถ้าจักขุญาณเกิดขึ้น มันพิจารณาของมัน มันเป็นไปของมัน มันเป็นโศคา
ปัตติมรรค ถ้าเป็น โศคาปัตติมรรค ถ้าเป็น โศคาปัตติผล

เริ่มต้นถ้าหนทางแรกที่มันเข้าไปได้ หนทางที่มันจะผ่านพ้นไป มักโค ทางอันเอก มันไป
ถึงที่สุดได้ ถ้าไม่เข้าสู่โศคาปัตติมรรค มันจะไปสู่โศคาปัตติผลได้อย่างไร ถ้าไม่เข้าสู่โศคาปัตติ
มรรค ไม่เข้าสู่โศคาปัตติผล มันก็คิดกรรมไง คิดกรรมคือคิดกรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัม
พุทธเจ้า คิดกรรมก็ความรู้สึกลึกซึ้งนึกคิดของเรา ถ้าวางตรงนี้ได้ ถ้าวางตรงนี้ได้ ความก้าวเดินไป
มันไม่มี ถ้าวางตรงนี้ได้ ต้องวาง

เวลาใช้ประโยชน์ขึ้นมา เห็นไหม เริ่มต้น ต้นทุนของเราคือความรู้สึกลึกซึ้งนึกคิด ต้นทุนของเรา
คือตรงนี้แหละ ถ้าตรงนี้มันเริ่มต้น ต้นทุนของเราคือจับต้องแล้วพยายามพิจารณาเข้าไป ถ้ามันเข้า
ไปได้ นะ ถ้ามันไม่ทิ้ง พอจับต้องขึ้นไปด้วยวุฒิภาวะอ่อนแอ พอเห็นสิ่งใด รู้สิ่งใด ก็ว่าสิ่งนั้นเป็น
กรรมๆ นี้คิดกรรมๆ คิดกรรมแล้วก็จินตนาการเพริศแพรวไปเลย ถ้าสิ่งนั้นเป็นกรรม สิ่งนั้นเป็น
กรรม มันไม่เป็นให้เราหรอก มันเป็นเรื่องกิเลสหลอก เห็นไหม หลอกให้เรา...

เราเป็นมนุษย์มาบวชเป็นพระ เป็นสมมุติสงฆ์ สมมุติสงฆ์ ใจของเรามันก็เป็นโลก ฉะนั้น
เราพิจารณาของเรา เห็นไหม โลกียปัญญา มันเป็นโลก มันก็เป็นความรู้สึกลึกซึ้งนึกคิดอย่างนี้ แต่เวลา
เราปฏิบัติขึ้นมา เราพิจารณาจากโลก จากโลกียะเป็นโลกุตตระ โลกุตตระก็จะพ้นจากโลกไป อยู่
จากโลก คุณ เวลาเขาไปอวกาศกัน เขาจะปล่อยยานอวกาศจากที่ไหนล่ะ? ก็จากโลกนี้ขึ้นไป เขาก็
ยังฐานจากโลกนี้แหละ

นี่ก็เหมือนกัน ความรู้สึกลึกซึ้งนึกคิดขึ้นมา มันมีโดยสามัญสำนึก มันมีโดยธรรมชาติของมันอยู่
แล้ว นี่ธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมะเป็นธรรมชาติ กิจกรรมก็เป็นธรรมชาติอันหนึ่ง มันก็เป็น
ธรรมชาติ เกิดจากภวาสาระ เกิดจากภพ เกิดจากจิตของเรา นี่มันก็เป็นธรรมชาติอันหนึ่ง ไม่มีธรรม

ก็คิดของมันอยู่แล้ว ไม่มาบวช ไม่มาเป็นพระ มันก็คิดของมันอยู่อย่างนั้นแหละ นี่โดย
สัญชาตญาณ

แต่เวลามาวบชไปแล้วมันมีสติมีปัญหาไง มันมีสติมันมีปัญหา มันมีห่มมีคณะ มีครูบา
อาจารย์ชักนำกันไป พอชักนำไป อยู่ในกลุ่มชนใด อยู่ในกลุ่มชน อยู่ในสัปปายะที่ดี สัปปายะที่ดี
เวลาปฏิบัติ เห็นไหม มีสังคมไหนละ เวลาเขาสนทนาธรรม เขาสนทนาในเรื่องการปฏิบัติละ ใน
เรื่องการเสยสละ ในเรื่องการปล่อยวาง ในเรื่องการไม่แสวงหา เขามีแต่ว่าสิ่งต่างๆ เขาจะกว้านมา
เป็นสมบัติของเขา ถ้ากว้านมาเป็นสมบัติของเขา

สมบัติข้างนอกเป็นวัตถุที่จิตใจจะไปยึดมัน แต่เวลาคิดมานี้ ย้ำคิดย้ำทำ สมบัติชิ้นเดียว แต่
ความรู้สึกนึกคิด คิดแล้วคิดเล่า คิดมากกว่า มันตอกย้ำๆ ในหัวใจ มันมีแต่ความสะเทือนใจทั้งนั้น
แหละ นี่ถ้าห่มคณะเป็นอย่างนั้น มันก็แสวงหาแต่เรื่องโลกๆ เรื่องโลกๆ เห็นไหม แสวงหาวัตถุ
แต่จิตใจเราร้อน

แต่ถ้าเราเสยสละๆ เสยสละเพื่อหัวใจของเรา เห็นไหม การเสยสละ เสยสละเพื่อให้อจิตใจ
ของเรามั่นคงขึ้นมา ถ้ามันคงขึ้นมา สิ่งนั้นเป็นเครื่องอาศัยๆ มันรู้มันเห็นใจ มีเราไม่มีเรามันก็
เป็นอยู่อย่างนั้น ของมันต้องมีอย่างนั้น ของของโลก มันของประจำโลก แต่ถ้าจิตใจมันไม่มีหลัก
นะ มันก็ไปเอาของประจำโลกมาทับหัวมัน

ถ้ามันมีหลักนะ สิ่งใดของโลก โลกเขาใช้ประโยชน์ร่วมกัน โลกเขาใช้ประโยชน์ เราก็ใช้
ประโยชน์ ความรู้สึกนึกคิดอย่างนี้ ถ้ามันมีห่มมีคณะ มีคนชักนำขึ้นมา มันก็จะเห็นโทษใจ เห็น
โทษว่าความคิดของเรา ถ้าความคิดของเราคิดอยู่คนเดียวมันก็เป็นความดีไปหมดเลย แต่เวลา
เทียบเคียงกับห่มคณะ ฆมมสากัจฉา เอตมมุงคลมุตตมัม มันก็เป็นโทษ เขาก็เป็นโทษ แต่เราว่าเป็น
โทษจริงหรือไม่จริง เพราะมันเป็นสมบัติของเราใจ

แต่ถ้าเราเห็นโทษขึ้นมา เห็นไหม อืม! เห็นโทษมันก็ปล่อย หยาบมันก็ไปสู่กลาง ปล่อย
กลางเข้าไปสู่ละเอียด นี่มันจะสู่ความละเอียดลึกซึ้งเข้าไป ละเอียดลึกซึ้งเข้าไป พอละเอียดลึกซึ้ง
เข้าไป เราก็เห็นตามความเป็นจริง “โอ้อโฮ! เมื่อก่อนทำไมว่าอันนั้นใช่ อันนี้ใช่ พอมันละเอียดเข้า
ไป ทำไมมันไม่ใช่สักอย่างหนึ่งเลย”...มันไม่ใช่สักอย่างหนึ่งเลยเพราะมันเป็นฉานโลกีย์ มันเป็น
เรื่องโลก

เรื่องโลก เห็นไหม คุณิ ฤทธิชีไพรก็เหาะเหินเดินฟ้าได้ ฤทธิชีไพรเขารู้วาระจิตทั้งนั้นแหละ การรู้วาระจิต การเหาะเหินเดินฟ้า การต่างๆ มันเป็นเรื่องของเล่น ของเล่นเพราะอะไร เพราะไม่มีพุทธศาสนา เขาก็ทำกันเป็น เขาก็ทำกันได้ ฤทธิชีไพรเขาทำมาตั้งแต่ ๒,๕๐๐ กว่าปีอยู่แล้ว ของมันมีอยู่ประจำโลก ถ้าของประจำโลก มันจะเป็นประโยชน์อะไร ของประจำโลกก็เป็นของประจำโลก แต่เราจะออกจากโลกใช้ไหม เราจะออกจากโลก เราก็ต้องมีหลักมีเกณฑ์ ต้องเอาใจของเราสงบเข้ามา

ถ้าใจมันสงบเข้ามา นี่สงบเข้ามา ถ้าสงบแล้วได้อะไรต่อไปละ นี่สมณะมันแก้กิเลสไม่ได้ สมมติแก้กิเลสไม่ได้ แต่ไม่มีสมมติ ภาวนามยปัญญาไม่มีหรอก ถ้าไม่มีสมมตินะ ภาวนามยปัญญา เพราะภาวนามยปัญญามันเป็นปัญญาจักขุญาณ มันเป็นปัญญาธรรมจักร มันเป็นปัญญาสังขะ นี่ในปัญญาสังขะ สังขะคืออะไร? สังขะคืออริยสังขะ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค มรรคญาณมันเป็นสังขะ มันมีของมันอยู่ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาตรัสรู้ธรรม ธรรมมีอยู่โดยดั้งเดิม ธรรมมีอยู่โดยดั้งเดิม ของมีอยู่โดยดั้งเดิม แต่ไม่มีจิตใจดวงไหนเข้าสู่ได้ ไม่มี มีแต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากับพระปัจเจกพุทธเจ้าเท่านั้น สาวกสาวกจะต้องได้ยินได้ฟัง ได้ยินได้ฟังนี้

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมและวินัยไว้ด้วยบารมีขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่เราไปศึกษาด้วยกิเลสใจ เราไปศึกษาด้วยความรู้ของเราใจ เราไปตีความใจว่า ปัญญาคือการรู้ตึกนึกคิดใจ เราไปตีความกันเองว่าปัญญาที่เราคิด ใช้ปัญญาอย่างนี้เป็นปัญญาๆ ใจ เพราะเราไปติดอยู่ปัญญาโลกียปัญญาอย่างนี้มันถึงไม่เป็นโลกุตตระ

โลกุตตระคือปัญญาที่พ้นจากโลก จรวดที่ยิงออกไปจากโลก มันขับเคลื่อน แรงดึงดูดมันจะทะยานออกสู่แรงดึงดูดของโลก มันทะยานออกไปอย่างไร มีกำลังแค่ไหน ปัญญาที่มันจะทิ้งโลก ปัญญาที่มันจะทิ้งสังขะที่มันผูกมัดในใจ มันจะมีสติปัญญามากน้อยแค่ไหน มันต้องทำของมันโดยสังขารของมัน มันมีความเห็นของมัน ถ้ามันเห็นอย่างนั้นมันถึงไม่ใช่คิดธรรม มันถึงเป็นสังขารธรรม

ในปัจจุบันนี้เราคิดของเราเอง เราคิดของเราเอง เราเออของเราเอง มันก็เลยกลายเป็นการคิดธรรมใจ คิดธรรมเป็นเรื่องโลก โลกๆ นี่คิดธรรม จินตนาการธรรม สังขารธรรม เห็นไหม แต่ถ้าเป็นความจริงนะ มันก็เกิดจากความรู้ตึกนึกคิดขึ้นมาก่อน ความเกิดมาจากความรู้ตึกนึกคิด เพราะความรู้ตึกนึกคิดนี่คือเรา ในเมื่อมีจิต มีเรา มันถึงมีการเกิด คนมีการเกิดมันก็มีวิชา มันมีวิชา

มีความไม่รู้ในใจของเรา ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจากความรู้ที่นึกคิด โดยสัญชาตญาณ มันก็รู้ที่นึกคิดไปโดยกิเลสค้นหาความทะยานอยาก จากกิเลสค้นหาความทะยานอยาก เห็นโทษของมัน ตรีกในธรรม ตรีกในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันไม่มีรสไม่มีชาติ ถ้ายังภาวนาไม่เป็น

มันไม่มีรสชาติ แต่เวลาคิดโดยสัญญาอารมณ์มันมีรสมีชาติ มีความพอใจ มีโลก โกรธ หลง มีความโลภ มีความโกรธ มีความหลงบวกรวมกันไป มันก็มีรสมีชาติ แต่เวลามาพุทโธ พุทโธ มันจืดชืด มันไม่มีรสไม่มีชาติ เพราะจิตมันยังไม่สงบ พอจิตมันสงบ รสสิ่งใดจะซาบซึ่งเท่าไรของธรรม รสของธรรมคือปัญญาธรรมที่จิตมันสงบ สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี นี่รสอันนั้นมันประเสริฐกว่าเยอะ ถ้ามันประเสริฐกว่าเยอะ เวลามันสงบระงับเข้ามา มันถึงจะมีสมถกรรมฐาน ถ้ามันสงบเข้ามาถึงมีสมถกรรมฐาน

นี่ไง สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ แต่สมาธินี้ นั่นคือตัวมัน คือตัวสมถกรรมฐาน ฐานที่ตั้งแห่งการงาน ฐานที่ตั้งแห่งปฏิสนธิจิต ปฏิสนธิจิตที่มันพาเกิดพาดาย มันมาจากตรงนั้น แต่เราไม่เห็นตรงนั้น เพราะเราทำความสงบของใจเข้าไปไม่ได้ แต่เวลาฤทัยซีไพรเขาทำความสงบของเขา เขาก็ไม่เข้าสู่ธรรม เพราะมันเป็นมิจฉาทิฏฐิ มิจฉาทิฏฐิเพราะอะไร เพราะพลังงานของจิต จิตมันมีพลังงานของมันขึ้นมาได้ แต่มันไม่ทวนกระแสกลับ มันหดสั้นเป็นสมาธิเข้ามา แต่มันไม่เข้าไปสู่สติจิตเพื่อออกไปเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม มันเข้าไปสู่พลังงานนั้น แล้วพลังงานนั้นมีกำลังขึ้นมา นี่เหาะเห็นเดินฟ้า รู้วาระจิตต่างๆ มันเป็นมิจฉาทิฏฐิ

สัมมาสมาธิ มิจฉาสมาธิ ฉะนั้น เวลาทำสมาธิ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงให้มีศีลก่อน ศีล สมาธิ ปัญญา เพราะมีศีล เราไม่เบียดเบียนใคร เราไม่ทำร้ายใคร เราไม่ต่างๆ พอจิตมันสงบเข้ามา มันก็สงบในตัวของมัน ถ้าในตัวของมัน เห็นใหม่ ถ้ามีสติปัญญา นี่ว่าสมาธิแก้กิเลสไม่ได้ สมถะทำให้ไม่มีปัญญา เราใช้ปัญญาของเราไป นั่นมันกิตติกรรมทั้งนั้นแหละ

แต่ทำความสงบของใจเข้ามาให้เป็นฐาน ให้มีกำลังขึ้นมา เวลาเราน้อมไปสู่กาย เวทนา จิต ธรรม ถ้ามันจับต้องของมันได้ เวลามันเกิดปัญญา เห็นใหม่ นี่มรรคเกิดตรงนี้ เพราะอะไร เพราะมันเป็นงานชอบ งานชอบธรรม เห็นใหม่ งานไม่ใช่เศร้าเหงาหงอย เวลามันชอบธรรมขึ้นมา มันพิจารณาขึ้นมา มันถอดมันถอน มันถอดมันถอน มันละสังโยชน์ มันมีความสุข มันสะท้อนใจมาจนพองสยงเกล้า แล้วมีความสุข

ความสุขของสมาธิ ความสุขของสมณะก็เป็นความสุขอันหนึ่ง ความสุขที่เวลามันถอดมัน ถอน มันเว้งว้าง ตัวนี้เบา เดินเหมือนไม่ได้เดิน เหมือนลอยไป มันมีความสุขมหาศาลเลย แล้วความสุขอย่างนี้ติดสุขนะ ถ้าไม่มีหลักมีเกณฑ์ที่ว่าอันนี้เป็นธรรมๆ ทั้งนั้นแหละ

นี่จากกิดธรรมก็มาติดธรรม จากติดธรรมขึ้นมา พิจารณาไป มันเป็นอกุปปรกรรม สัพเพ ธมฺมา อนตฺตา ติดธรรม นี้ธรรมะเป็น สัพเพ ธมฺมา อนตฺตา สภาวะธรรมมันเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา สภาวะธรรมมันเป็นอนัตตา สภาวะธรรมมันเคลื่อนไหวตลอดเวลา เห็นใหม่ เวลาเป็นอกุปปรกรรม มันเป็นอนัตตาที่ไหนล่ะ มันข้ามพ้นไปหมด ถ้ามันข้ามพ้นไปหมด มันเป็นอย่างไรร่ะ นี่ถ้ามันเป็นจริงมันเป็นแบบนี้ไง ถ้าเป็นจริงเป็นแบบนี้ การปฏิบัติของเรามันถึงตามความเป็นจริง

เราเป็นนักบวช เราเห็นภัยในวัฏสงสาร เราตั้งใจทำคุณงามความดีของเรา เราตั้งใจจริงของเรา เราต้องมีสติปัญญา สติของเราเท่านั้นจะยับยั้งความรู้สึกนึกคิดของเราได้ให้เป็นเอกเทศ เอกัคคตารมณํ จิตตั้งมั่น จิตตั้งมั่นแล้วจะทำงานสิ่งใดมันเป็นขึ้นเป็นอัน จิตไม่ตั้งมั่น ไม่มีหลักมีฐาน ล้มลงนอนแล้วก็กิ้งไป กระเสือกกระสนไปจะไปหาคนอื่น มันต้องกระเสือกกระสนไปอย่างนั้นใหม่ แต่ถ้าจิตสงบนะ มันไม่ต้องล้มแล้วก็กิ้งไป ตัวมันเองเป็นตัวมันเอง ถ้าตัวมันเองย้อนกลับมาที่ตัวมันเอง แล้วออกหา

ออกหานะ ถ้าจิตสงบแล้ว เห็นใหม่ น้ำใสแล้วจะเห็นตัวปลา จิตสงบแล้วไม่ออกแสวงหา มันก็ไม่เห็นหรอก แต่ถ้ามันรู้มันเห็นขึ้นมา นั่นวิปัสสนาญาณเกิดตรงนั้น วิปัสสนาเกิดตรงนั้น ภาวนามยปัญญาจะเกิดขึ้น แล้วถ้ามันเกิดขึ้นมา มันจะเป็นสังขธรรม มันจะเป็นอริยสัจ เป็นสมบัติของผู้ที่ปฏิบัติมัน เอวัง